

3.5. Народні мистецькі традиції в естетичному синтезі сучасності: художня ойкумена наснаги Орисі Рябунець

УДК 746.37.2 (477.81)

Так склалося у культурній традиції України, що художні зразки декоративно-ужиткового мистецтва сьогодні найбільш популярні і затребувані у будь-якій формі. Причинами цього може бути той факт, що ці художні витвори є найбільш вписаними в культурний простір життєдіяльності населення, його побут; з ними воно пов'язано тисячолітніми зв'язками. Адже саме в цій царині виникли й перші мистецькі твори людства. В них закарбована художня й історична пам'ять людини. Саме в цьому виді мистецтва були створені й перші іграшки.

Отже, декоративно-прикладне мистецтво сьогодні залишається однією з найбільш яскравих сторінок культурної творчості, принаймні на Західній Україні й Рівненщині зокрема тому, що майже всі його складові (ткацтво, писанкарство, художня обробка дерева, металу чи шкіри, розмаїття кераміки, лозоплетіння й сучасні його вияви – флористика, розпис на склі тощо) є органічно вплетеними у життєдіяльність сучасної людини. А в поєднанні з високим рівнем релігійності населення, специфічною ментальністю, що виявляється у консервації культурної традиції і зберіганні чималої кількості архаїчних елементів у краї, дозвіллевій культурі, – цей тандем і спричиняє відносно високий рівень (у співставленні, знову ж таки, з іншими

*Заслужений майстер народної
творчості України О.Рябунець
(День м. Хмельницького, 2011 рік,
фото С.Виткалова)*

регіонами) функціонування культурних традицій. Тож інтерес до нього не спадає упродовж віків, як і бажання навчитися бодай окремим його прийомам.

Свідченням цього є й численні сучасні його фестивалі, які завжди збирають до свого кола різні соціально-демографічні групи населення, оскільки все те, що там демонструється, тією чи іншою мірою є дотичним до людини, її дистанціювання у сучасному культурному просторі.

Візьмемо, для прикладу, Сорочинський ярмарок чи подібні заходи в Опішні, у Косові, що на Закарпатті, чи у древньому Львові, Білому Камені тощо, а останнім часом – і Києві, Полтаві, Запоріжжі та ін. Його популярність підтверджують і численні науково-практичні конференції, що проводяться, як правило, з нагоди ювілеїв чи будь-яких інших пам'ятних дат у регіонах, або різнопрофільні музейні кімнати, створені фактично у кожній загальноосвітній школі, принаймні, у західно-українському регіоні зокрема. Та й фахова література з цієї проблематики також надто

різноманітна. Достатньо згадати фундаментальні праці Т. Кари-Васильєвої, О. Никорак, Є. Антоновича, С. Китової чи наукові розвідки місцевих фахівців: А. Українець, Т. Пархоменко та десятків ін.

Підтверджують і підтримують цей інтерес численні етнографічні заходи типу «Музейних гостин», «збірних» чи персональних виставок регіональних майстринь, які завжди мають широку аудиторію. Та й регіональні культурні центри рівня Пирогово, Косова, Коломиї, Опішні та ін. також значно активізували свою як прикладну, так і публіцистичну діяльність.

Стимулюють його розвиток і активно функціонуючі секції народо – чи мистецтвознавства в Малих академіях наук загальноосвітньої мережі країни, а надто – наукові дисертаційні дослідження, які саме останнім часом вирізняє яскраве регіональне спрямування. Інакше кажучи, це той вид народної творчості, що розвивався завжди, незважаючи ні на наявність, ні на відсутність будь-яких методичних структур, що ним опікувалися, тиску чи сприяння органів державної влади тощо (Правда, прихильне ставлення до народної творчості керівних структур завжди сприяло покращенню якості художнього процесу). Адже бажання прикрасити та урізноманітнити свій побут, самого себе, було у людини завжди, як і бажання щось робити особисто, а не лише споживати плоди чужої, нехай навіть значно досконалішої, праці.

Можна переконливо стверджувати, що якщо у 70–80-ті роки минулого століття найбільш популярними в країні і Україні зокрема, були вокально-хорові, інструментальні, театральні та хореографічні жанри мистецтва, тобто ті жанри, які мали свій аналог у професіональному мистецтві, всіляко підтримані органами державної влади на усіх ієрархічних рівнях, що підтверджували не лише фестивалі, кількість тих, хто навчався на спеціальності «Народна художня творчість» в училищах культури країни,

які функціонували в кожній області, а у Львівській, приміром, їх було навіть два (у Самборі та Львові), але й потужний склад інспекторів та методистів, численні картотеки на аматорських композиторів, репертуар художніх колективів, створені при обласних Будинках народної творчості, різноманітні майстер-класи, проведені керівниками провідних художніх колективів України (для керівників аматорських груп), Державного народного хору України ім. Г. Верьовки, Державного Ансамблю танцю ім. П. Вірського, Державного ансамблю танцю «Юність» та ін. (М. Кречко, А. Авдієвський, М. Вантух, В. Пекар, П. Пірус, Я. Чуперчук, Б. Дерев'янка та ін.), то сьогодні, навпаки, популярності набуває саме декоративно-ужиткове мистецтво в усіх його вимірах, як свідчення бажання людини повернутися до прадавніх витоків (звісно, враховуючи сучасні надбання цивілізації), наситити свій урбанізований побут хоча б елементами архаїки, стилізації тощо і хоча б таким чином підтримати наші зв'язки з природою та навколишнім середовищем. Це помітно навіть на мережі готельно-ресторанного бізнесу, значна частина якої побудована саме з урахуванням етнонаціональних культурних ознак.

І це підтверджує не лише блискуче гроно популярних майстрів, які зосередилися на Рівненщині і мають найбільше цілком заслужених державних відзнак у порівнянні з іншими областями країни, але й та кількість фестивальних заходів згаданого спрямування, що проводиться сьогодні в Україні. І про це також йдеться на сторінках нашої книги.

Звернемо увагу й на ще один важливий чинник. Якщо у попередню добу достатньо помітно аматорство вирізнялося від професійного мистецтва низкою ознак, приміром, безкоштовністю витворів, непрофесійним становищем учасника, сферою вільного часу, де відбувалося створення культурного продукту тощо, то сьогодні це повністю спростовується сучасним життям. І вироби наших народних майстринь мають достатньо високий фінансовий еквівалент та навіть за цим показником не можуть та й не збираються конкурувати з державною системою виробництва, оскільки їх товар (витвір) є справжньою мистецькою пам'яткою, яка має дуже високу і мистецьку, і фінансову ціну. І це підтверджують аналогічні заходи (приміром, Сорочинський ярмарок, подібні заходи у Львові, Івано-Франківську, Косові, Києві та ін.), що проводяться в Україні.

Інакше кажучи, Рівненщина, через низку обставин суспільно-політичних, економічних й, врешті-решт, географічних, залишається саме таким краєм, що сприяє розгортанню народознавчого чинника. Тож саме тут, у цьому краї, функціонують давно забуті промисли і ремесла, популярністю користуються етнографічні колекції, численні обрядодії, пов'язані з земним циклом людини; саме тут таким високим залишається відсоток віруючих і популярністю серед населення, а не лише професійних музикантів, користується майже забутий хоровий жанр, базований на духовній спадщині не тільки вітчизняних класиків XVII – XVIII століття, але й піснеспівах менш відомих, – зокрема давніх розспівах Почаївської Лаври, «Острозького напіву» чи Знаменному розспіву тощо. І фестиваль «Блага вість Пересопниці», проведений у серпні 2011 року, це зайвий раз підтвердив. Як і підтвердив він високий та сталий інтерес до зразків художньої вишивки [5]. Однією з яскравих представників цього виду національної спадщини на Рівненщині є Оріся Іванівна Рябунець.

Мета розвідки – проаналізувати творчі здобутки та роль у культурному житті краю цієї відомої майстрині.

Біографічні її дані досить типові, як для митця старшого покоління. Народилася Оріся у 1952 році у селі Стримба Надвірнянського району Івано-Франківської області, краї, де національні культурні традиції навіть у найгірші для країни часи продовжували пульсувати в українському соціумі.

Згодом завершила навчання у Луцькому державному культосвітньому училищі (1970 р.), де у той час, правда, в іншому культурологічному закладі, відбувалося творче становлення її чоловіка – Василя Сидоровича – відомого фахівця кіноаматорства, з творчістю якого пов'язана визначна сторінка регіонального документального кіно. Про це більш детально йшлося у неодноразових наших публікаціях [1, с. 238–251]. Утім, зустрілися вони лише на Рівненщині.

До речі, територія північної Рівненщини, що межує з Волинською областю, з прадавніх часів вирізнялася особливим культурним різнобарв'ям, а надто в хоровому і хореографічному жанрах, представники яких завжди мали надзвичайно оригінальні народні вбрання, оздоблені професійно виконаною вишивкою із збереженням прадавніх символік. Тож саме там, на Волині, і почалося професійне знайомство і подальші практичні спроби Орісі Іванівни у цьому виді декоративно-ужиткового мистецтва.

З часу переїзду її чоловіка до м. Рівного (1971 р.), куди він був запрошений на відповідну посаду до Обласного Будинку народної творчості і культурно-освітньої роботи, Оріся Іванівна мешкає в цьому краї і чимало часу працює у місцевій дитячій художній школі, в якій веде широку просвітницьку діяльність у справі популяризації народної вишивки та українського мистецтва ткацтва у різних видах технік загалом.

А розпочала займатися художньої вишивкою та бісероплетінням майстриня ще у 1970 році. Її перша робота («Дівчинка з собачкою») була вишита ще у віці 5 років. «Любов до вишивки, – згадує Оріся Іванівна, – їй прищепила сестра бабусі» [3].

Вона (Оріся Іванівна), мабуть, єдина з регіональних майстринь художньої вишивки, що займається стільки часу цим видом культурної практики. Однак їй це робити не складно, адже художня школа, у якій скільки часу вона працює, дає широкі можливості для творчого експерименту і шкільні експонування та численні поїздки з дітьми на творчі завдання, фестивалі цьому лише сприяють, додаючи розмаїття барв.

Із поліського орнаменту вона створює неповторні композиції, наповнені теплом її душі та любові. Найважливішим у виразальних засобах її вишивок є висока культура технічного виконання [2, с.205]. Відтак вона – постійний учасник міських (із 1972 р.), обласних, Всеукраїнських (із 1984 р.), Всесоюзних та Міжнародних (із 1985 р.) виставок образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва.

Як уже неодноразово згадувалося навіть у наших публікаціях, рівненські майстрині є найбільш «експонованими», а тому вони охоче беруть участь у численних презентаціях не лише суто народознавчих заходів, але й під час будь-яких культурно-мистецьких імпрез, що організуються в Органній залі, Академічних театрах, мистецькій залі Обласної універсальної бібліотеки, а також по установах культури західних областей України.

Зацікавленість своїм минулим, трактованим досить широко – звичаями, обрядами, національним костюмом, традиційною кухнею тощо, вивела на перший план національні строї може ще й тому, що саме в них найбільш помітно і виразно закладений етнокод народу, а може й тому, що бажання прикрашати все навколо себе – характерна риса саме українців. Підтверджують це завжди багатолюдні Музейні гостини, де б вони не організовувалися, в Острозі, Пересопниці чи обласному центрі. Однак все це потребує постійної репрезентації, духовного обміну з іншими культурними регіонами, де цей процес також вже розпочався.

І в цьому зв'язку вона – постійний учасник низки поважних етнографічних зібрань, зокрема: міжнародних фестивалів українського фольклору «Берегиня» (м. Луцьк, 1991, 1993 рр.), міжнародного свята літератури та мистецтва «Лесені джерела» (м. Новоград-Волинський, 1992–2013 рр.), міжнародних фестивалів дитячого фоль-

клору «Котилася торба...» (м. Кузнецовськ, м. Дубно, 2002, 2004, 2006–2012 рр.), Міжнародних фестивалів етнографічних регіонів України «Родослав» (Івано-Франківськ, 2001, 2003 рр.), творчих звітів майстрів мистецтв і художніх колективів Рівненщини (м. Київ), XII міжнародного «Туристичного салону – 2005» у Національному комплексі «Експо-центр Україна» (м. Київ), Виставок досягнень народного господарства України в Музеї народної архітектури та побуту НАН України; брала участь у загальнодержавній виставковій акції «Барвіста Україна» 2003–2007–2010 рр. та виставках сільського «зеленого туризму» «Українське село запрошує» (м. Київ, 2002–2011 рр.); міжнародних фестивалів «Підляська осінь (із 1995 р. по 2011 рр., м. Більськ-Підляський)», «Мальовнича скриня» (з 2002 р., м. Ольштин та м. Забже – республіка Польща), «Балтика» (м. Вільнюс, 2008 р.), Гуцульському фестивалі фольклору (м. Надвірна, 2000 р., м. Коломия, 2001 р.); міжнародному етнографічному фестивалі фольклору «Коломийка» (2002 р.); вона – учасник Всеукраїнських виставок аматорського та декоративно-прикладного мистецтва в Українському Домі (м. Київ); I та II творчих звітів майстрів мистецтв та художніх колективів Рівненщини «Піснею озвалось Погориння» (1999, 2001 рр.), «Весняний передзвін Погоринського краю» (2004 р.); «Пісні бурштинового краю» (2009 р.), фестивалів «Івана Купала» (республіка Польща, 2010 р.), «Блага вість Пересопниці» (Рівненщина, 2011 р.), численних Музейних гостин, проведених у містах Рівному та Острозі тощо, мистецько-етнографічних акцій типу «Музей одного села», відкритих фестивалів народного мистецтва «Зелене Купало в літо упало» (м. Корець, 2012 р.), Свят народної творчості, історії та побуту «Від Вараша до Кузнецовська» (м. Кузнецовськ, 2012 р.) та ін.

Вона брала участь у виставках декоративно-прикладного мистецтва, проведених у Державному історико – меморіальному заповіднику «Поле Берестецької битви 1651 р.» (2005–2006 рр. та у більш пізній період); учасниця Днів культури України в Польщі (м. Ольштин, 2009 р.), республіці Білорусь (м. Брест, 2009 р.), Всеукраїнського свята народної творчості «Молюсь за тебе, Україно!» (2011 р., м. Тернопіль), проведеного з нагоди 25-річчя відкриття першого Співочого поля в Україні.

Мала персональні виставки в Центральному етнографічному музеї в м. Варшава (республіка Польща, 2009 р.) та під час Всеукраїнської виставки «Український сувенір, 2010 р.» (м. Київ) і традиційному центрі експонувань наших майстрів – Пирогово. А на міжнародному фестивалі українського мистецтва в м. Дніпропетровську (2001 р.) її рушник «Рівне вечірне» був удостоєний навіть Першої премії.

Одним словом, серед рівненських народних майстринь Оріся Іванівна є найбільш експонованою і визнаною у цій сфері. А на загал рівненські вишивальниці, як представники кожного з різновидів цього мистецтва, складають потужний потенціал регіональної народно-культурної практики і саме за цим показником формують яскравий імідж області, як краю широко розвинених народних культурних практик.

Як і кожен сучасний митець, вона з успіхом пробує себе у різних техніках та видах творчості. Чимало вона працює й з бісером – її гердани, силянки, намиста є в багатьох колекціях України та за кордоном. Вона – учасниця Всеукраїнського свята «Бісерна веселка», Дня міста (Хмельницького, 23–25 вересня 2010–2012 рр.; Рівне, 2004–2013 рр. та ін.), де вибагливий глядач мав змогу перекоонатися у досконалості її художнього малюнку та технічного боку виконання.

Останнім часом, враховуючи попит на її художні зразки, Оріся Іванівна бере участь у Всеукраїнських виставках: сувенірної продукції («Український дім, м. Київ, 2009–2013 рр.»), сільського «зеленого туризму» (м. Київ, Експоцентр, 2010–2013 рр.), творчих звітах областей в Кіно-палаці «Україна» [3] тощо. А ще Оріся Іванівна з радістю

бере активну участь у різноманітних зустрічах зі студентською та учнівською молоддю області; і це найбільш благодатна аудиторія для майстрині в усіх її вимірах.

До речі, на її, як і, загалом художній діяльності інших наших майстринь, достатньо помітно еволюцію у зміні ставлення до цього виду народної практики з боку суспільства. Якщо, приміром, у перші роки новітньої історії України під час проведення фестивалів заходів відбувалася в основному презентація художніх пам'яток, тобто пасивне споглядання творів мистецтва, то сьогодні, як правило, переважна більшість презентацій співіснує з різноманітними майстер-класами, семінарами, іншими формами безпосередньої участі глядачів (відвідувачів заходу) у творчому процесі та обговоренні його результатів. Подібні заходи проводяться і безпосередньо для самих майстринь, як це приміром, неодноразово було у XIX–XX ярмарках «З мальованої скрині», що традиційно відбувається у м. Кентшин (Польща), семінарі вишивки у м. Хмельницьку (2009 р.), Європейських Днях добросусідства «835 – кордон» (кордон Волинської області і республіки Польща, у 2010 р.), або всеукраїнському святі літератури та мистецтва «Лесені джерела» (м. Новоград-Волинський – останні декілька років).

Особливо актуальним це є у міжнародних мистецьких імпрезах, організованих у традиційних центрах презентації народної культури (музей етнографії у Варшаві чи подібних центрах Ольштина, Більська-Підляського, Кентшина, Любліна, Забже (Польща) або Вільнюса (Литва), а також українських осередках народної творчості – Пирогово, Коломия, Опішня та ін.) або на регіональних експонуваннях у Берестечку, Пляшеві, Гощі, Сарнах, Острозі, Кузнецовську, Сарнах тощо.

Часто подібні заходи мають і яскраво виражений ідеологічний контекст, як це, до прикладу, відбувалося на експонуванні «Рушника єдності» у м. Рівне 9 вересня 2007 року та аналогічних заходах («Вишитий рекорд» у 2012 році) всеукраїнського гатунку або річницях МГО «Рівненське земляцтво», «Київське земляцтво», Білоруського товариства (2007, 2011–2012 рр.) у згаданих вище культурних центрах країни. Одним словом, ці заходи значно змінюють сприйняття українців представниками інших держав.

За свою творчу працю О. І. Рябунець відзначена високою державною нагородою (2007 р.) – заслужений майстер народної творчості України (До речі, таких відзнак (у розрізі областей) чи не найбільше саме на Рівненщині). Вона – член Спільки майстрів народної творчості України; лауреат обласної мистецької премії ім. Г. Леончук (2007 р.), стипендіат Голови Рівненської обласної держадміністрації та Голови Рівненської обласної ради (2006, 2008 рр.).

Вона має низку персональних виставок у Центральному етнографічному музеї м. Варшави (Польща, 2009 р.), містах Києві та Рівне, Луцьку та ін. А загалом жоден помітний мистецько-етнографічний захід на Рівненщині сьогодні не відбувається без її художніх експонувань або майстер-класу, участі у семінарі-практикумі тощо.

Звісно, що творчістю такої поважної і помітної на культурному видноколі майстрині цікавилася чимало краєзнавців, істориків культури, мистецтвознавців. Про її творчість розповідає не лише достатньо широка історіографія, починаючи від фахових часописів рівня «Народної творчості та етнографії», наукових збірників ВНЗ країни, але й документальний фільм «Відродження забутих ремесел», відзнятий операторами Київської студії документальних фільмів (1995 р.). Це її майстер-класи дають можливість прилучитися фахівцям-початківцям до народної культурної практики, зберігати кращі традиції національної регіональної вишивки.

Саме такі майстрині, як О. Рябунець, У. Кот, Н. Рабчевська стимулювали і спонукають надалі відповідні методичні служби управління культури і туризму Рівненської облдержадміністрації ініціювати створення на Рівненщині Центру історії ткацтва

у с. Крупове Дубровицького району, творчу лабораторію з соломоплетіння на базі туристичного комплексу «Хутір Плугаки» у с. Дермань Рівненського району, творчу лабораторію «Полісся» на базі Сарненського історико-етнографічного музею та ін. Та й Музей ткацтва, де помітне місце має посісти «поліський серпанок» (унікальний вид поліського ткацтва, що побутував у цих краях у XIX столітті, обумовлений особливими сортами льону та художніх технік), який скоро постане на Рівненщині (у м. Радивиліві), також формується на підставі творчих досягнень і впертості наших народних майстринь у наближенні до поставленої мети у питаннях збереження народної культури.

І вже сьогодні при обласному Центрі народної творчості (ОЦНТ) та районних Будинках культури області створено постійнодіючі консультаційні пункти з питань розвитку народної творчості для керівників гуртків декоративно-ужиткового мистецтва. Засновано навіть обласний фонд народного мистецтва, для поповнення якого щорічно виділяється з бюджету 10 тис. грн. І хоча кошти ці невеликі, однак вони дають змогу поступово формувати оригінальні художні колекції та постійно акцентувати на цьому увагу усіх зацікавлених осіб. Принаймні, хоча б щось залишати в краї, оскільки, приміром, переважна більшість образотворення радянської доби вже вивезена за межі нашої країни.

За підтримки цієї ініціативної групи сформовано також обласну художньо-експертну раду з питань розвитку народного мистецтва при ОЦНТ, до складу якої входять представники основних напрямів народного мистецтва, фахівці в галузі культури, історії та мистецтва загалом. Завдячуючи її зусиллям фонди КЗ «Рівненський обласний центр народної творчості» Рівненської обласної ради постійно поповнюються мистецькими експонатами, які згодом, сподіваюся, складуть основу значних музейних колекцій на Рівненщині.

Координацію діяльності в цьому напрямі здійснює відділ фольклору та етнографії ОЦНТ, де сконцентровано інформаційну базу культурно-мистецьких заходів із традиційної культури. Правда, просування цієї інформації до широкого загалу відбувається украй повільно і не дає змоги мати відповідну інформацію з районів області. Тож заснування періодичного альманаху «Народна творчість Рівненщини» й покликана ліквідувати цей дисбаланс.

Відбуваються поступові зміни й в системі підвищення кваліфікації працівників галузі культури, що розгортається на базі Рівненського факультету Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв та численних поїздках наших фахівців з обміну досвідом у регіони України в рамках міжобласних семінарів, які організовує голова ради директорів обласних центрів народної творчості Ф. Васечко. І народні майстрині Рівненщини мають що сказати своїм колегам з інших областей України.

Повертаючись до подальшого розгляду творчої та експонентської діяльності О. Рябунець, зазначимо, що сьогодні роботи майстрині знаходяться у різних регіонах планети: Канада, Австралія, Польща, Німеччина, Франція та музеях України і численних приватних колекціях. Є вони фактично у кожного колишнього Президента України, відомих постатей зі сфери мистецтва, культури та державного управління. Чимало місцевих митців також мають її зразки художньої вишивки. Вона веде навіть спеціальну картотеку подібних витворів, адже в кожному з них відсутні повтори. Це цілком оригінальні твори мистецтва [3].

За свою творчу працю Рябунець О. І. неодноразово нагороджувалася Грамотами, Дипломами, призами місцевих органів влади, відзначалася медалями лауреата Все-союзних фестивалів народної творчості 1985, 1987, 1988, 1991 років. Має Подяку від Міністерства культури і мистецтв України (1999 р.). Вона – Лауреат обласної премії

ім. Г. Леончук (2007 р.), стипендіат Голови Рівненської обласної держадміністрації та Голови обласної ради [4].

А загалом, станом ще на 2007 рік, – зазначає Оріся Іванівна, – вона брала участь у понад 93 міжнародних і всеукраїнських виставках та інших експонуваннях [3], маючи при цьому широкий позитивний резонанс у засобах масової інформації. Сьогодні ця цифра перевершує 120, втягуючи в орбіту мистецького спілкування десятки тисяч небайдужих осіб, які після перегляду її експонувань стали інакше дивитися на життя та своє місце в ньому.

Як і кожен справжній професіонал, майстриня плідно працює над подальшим вивченням і збереженням народних традицій поліської вишивки, володіє майже 90 видами її технік і передає свої знання і майстерність молодим вишивальницям Рівненщини (в Рівненській державній художній школі, в системі підвищення кваліфікації працівників освіти та культури, майстрів народної творчості тощо); проводить майстер-класи з української вишивки в Україні та Республіці Польща.

Її картотека мистецьких технік, що знаходиться у міській Художній школі, вражає своїм тематичним і семантичним розмаїттям і може слугувати добрим практичним навчальним посібником для усіх зацікавлених осіб, а надто – фахівців-практиків чи мистецтвознавців.

Серед її найбільш відомих учениць – Віра Феодосіївна Нестерук, що не лише продовжує творчі здобутки О. І. Рябунець, але й достатньо впевнено торує свій шлях у народному мистецтві художньої вишивки поліського краю. Однак це становить вже предмет окремого дослідження.

Список використаної літератури та джерел

1. Виткалов С. В. Рівненщина: культурно-мистецький потенціал в парадигмах сучасності: моногр. / Сергій Виткалов. – Рівне: ППДМ, 2012. – 416 с.; іл.
2. Декоративно-прикладне мистецтво Рівненщини: колективна монографія [упор. і наук. ред. – проф. Виткалов В. Г.]. – Рівне: ППДМ, 2011. – 222 с.; іл.
3. З інтерв'ю С. В. Виткалова з народною майстринею О. І. Рябунець, проведеного 25 серпня 2013 року // Приватний архів автора.
4. Поточний архів Рівненської державної художньої школи за 1988, 1991, 1999, 2007 роки (Книга записів).
5. Рівне – 720: від давнини до сучасності. В 2-х кн. Книга II. – Рівне: Волинські обереги, 2003. – 144 с.

Резюме

Розглядається творчість відомої майстрині художньої вишивки поліського краю Орісі Іванівни Рябунець.

Ключові слова: художня вишивка, творчість, декоративно-ужиткове мистецтво, регіональна культурна практика, українські майстри.

Summary

Ploughed Ivanovna Ryabynes as penprezentant of tradition of Polesye embroidery

The creative activity of famous Polissya region artistic embroidery master Orysia Ivanivna Ryabunets is examined here.

Key words: artistic embroidery, creative activity, the decorative and applied arts, regional cultural practice, Ukrainian masters.